

EL MEU AVI

de la fàbrica et va demanar i t'encarregà les primeres feines de paleta. En una d'aquestes obres, reparant unes parets «de l'eixidiu» de la turbina, aquestes varen cedir enterrant-vos a tu i al teu ajudant sota el pes de les pedres. La teva esposa estava llavors en estat del meu pare, i, quin quadre! et varen portar a l'hospital greument ferit mentre el teu pobre company restava mort. Tardares mesos en poder-te recuperar, i no vares poder veure a néixer el teu fill. El teu bon fer durant el temps treballat va fer que els Grober, en aquell temps que no hi havia assegurances, corressin amb totes les despeses i que a la meua avia no li faltés quelcom per viure. Quan vares estar bé, et varen regalar també uns quants duros, per a tu una fortuna, que et vanservir per poder adquirir les primeres eines, i tornar a començar amb més il·lusió que mai.

La família va augmentar de nou amb el naixement de la teva filla, la meua tia Margarida. Llavors vivíeu ja en una casa més gran, al carrer de Sant Sebastià, al costat de "Cal Cistellé". Allà ja hi tenies un petit magatzem amb quatre cordes i taulons. Treballant sense parar vares tirar la família endavant, procurant que als teus fills no els manqués ni aquell pa, ni aquells estudis que tu tant havies estalviat.

L'ajuda de la meua àvia, dona encreçada i estalviadora com poques, va fer possible que poguéssis fer-te el teu primer magatzem a la carretera, en un terreny que et varen censar els Senyors Viader. Més tard t'hi vares poder fer la teva casa, i per primera vegada a la teua vida, potser s'acomplia un somni o una il·lusió que venies mantinguent dintre teu, quan aquell any 1907 vares arribar a Bescanó.

Però, com que les coses bones en aquest món no duren gaire, va arribar la guerra. Et vares trobar de sobte sense feina, sense eines i quasi sense casa, ocupada pel comandament del parc mòvil que s'estava construint, on avui tenim la pista del cinema. Plorant vares despedir també un dia al teu fill, casat i amb una nena petita, que intentaria passar de nit la frontera, per refugiar-se a casa d'un teu germà, que encara viu a Perpinyà. Hores d'angoixa i de no dormir fins que vares sapiguer que havia arribat bé. Anys difícils i de tornar a

passar gana, que et devia semblar que ja no tornarien més. Eres apolític, i això va ésser la causa que no tinguéssis gaires problemes amb les intrigues d'aquell temps. Tothom sabia que la teua única idea era la família i el treball. Va acabar la guerra, i tinguereu, junt amb el meu pare, de tornar a començar de nou, sense eines i sense diners. Molt semblant a aquell any 1907 quan vares arribar de Sant Gregori. Tenies però ara, una família, una neta i un nét que es deia com tu. Tot això et va donar de nou aquella força d'els vint anys, quan el doctor de Salt et va certificar que eres fort com un roure. No eres pas vell, i vares tornar a treballar de nou com un jove. A l'any 1951 vares tenir una nova desgràcia, de les més grosses que podies tenir, vares perdre la teua esposa. Aquella dona que tant t'havia ajudat i estimat se n'anava per sempre del teu costat, havies perdut, en aquell fred dia de gener, el teu braç dret.

Va ésser molt sentida per tots la pèrdua de l'àvia, i per tu difícil de superar. Només l'estimació de tota la família, en aquests casos, poden superar el dolor. Tu, ja ho saps, la vares tenir tota. Si algunes vegades et feia enfadar, com aquella que mentre feies migdiada et vaig tirar un petard als peus, sabies comprendre'm i perdonar-me. M'estimaves massa, i eres incapaç de donar-me un merescut mastegot. Recordo quan vaig començar a treballar al teu costat, allà a la fàbrica; de les vostres converses amb el senyor Ramon (A.C.S.) el director, per tal de resoldre algun problema constructiu. Eren uns temps molt feliços per a mi, poder aprendre al teu costat. Eres una institució dintre el món de la paleta, el teu pare ja ho era i els teus germans també. Al Bescanó d'aquell temps, havies fet obres molt maques, com la torre del Secretari, Sr. Huix, el cinema del Sr. Sabatés, la guarderia de la Grober, la fàbrica Monar de Salt, i de molt de mèrit, com les voltes del porxo d'entrada a la capella de Sta. Anna de Montfullà.

Estimaves molt Bescanó i a la seva gent, potser perquè aquí t'havien acollit, ja des del primer dia, amb la simpatia que tant caracteritza a aquest poble.

Em sembla encara veure't prop de la llar, assegut en el teu silló, llegint La Vanguardia o mirant la TV. No t'in-

teressava la política, però t'agradava parlar dels temps de la Catalunya autònoma, d'en Macià i d'en Companys. Et recordo molt bé, amb els ulls plens de llàgrimes, veient un 1.er de maig per la Tele i a Madrid quan una colla sardanista catalana va ballar davant del general Franco, LA SANTA ESPINA.

T'agradava molt treballar la terra. Vares passar els últims anys de la teua vida, treballant un hortet que semblava un jardí. I és que de flors tampoc ni faltaven mai, no era tampoc res d'estrany, apropar-se per allà i sentir-te taral·lejar una cançó del teu temps. Hi aquí voldria preguntar-te, tu, que com t'he dit al començament, potser des de dalt ho veus tot millor: Dintre les famílies de Bescanó, es respecten i s'estimen els avis i la gent gran? N'hi ha algun que taral·legi, com feies tu, una cançó? Voldria, encara que no ho vegi, que amb una rialla d'aquelles teves em poguessis dir que sí. Aquí hi tenim el secret de la prosperitat del poble: que les arrels, els vells, estiguin ben atesos i escoltats. Llavors sí que l'arbre del poble treurà uns brots nous i forts que donaran el fruit -que tots desitgem.

Després de vuit anys, trovo encara gent que em parla de tu, això que és un orgull per a mí, és també una prova que el teu pas per aquesta terra va deixar un fort segell de la teua afabilitat amb tothom.

Una embòlia que va començar paralitzant-te un costat, et va portar a la mort un trist dia de març del 71. Et vares donar compte del teu traspàs, i et vares despedir de tots. A mí jem vares apretar molt fort la mà, desitjant-me molta sort en el naixement del meu fill, que no et va conèixer, però que sap molt de tu.

I acabo aquest escrit, avi; però abans, voldria demanar de la teua "influència" vers al Pare del Cel. Voldria que en aquests temps de crisi que sembla tornen a venir, no ens faltés la seva protecció. Sé que tu faràs tot el que estigui de la teua mà. Que el nou govern català que dintre pocs mesos tindrem, sàpiga donar a tot Espanya un exemple de seny, de bon fer, ajudat de tots els catalans i sens dubte de tots els Bescanonins.

DESCANSA EN PAU, AVI MEU.

MATEU FRIGOLÉ I TEIXIDOR